

ÇOCUK İHMALİ VE İSTİSMARI

Cumhuriyet İlkokulu

ÇOCUK KAVRAMI VE ÇOCUK HAKLARI

ÇOCUK NEDİR?

Çocuk Hakları Sözleşmesi

Madde1: Daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, 18 yaşına kadar her birey çocuk sayılır.

Türk Ceza Kanunu

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 1. maddesi gereğince çocuk, daha erken yaşta ergin olsa bile 18 yaşını doldurmamış kişidir.

ÇOCUK İHMALİ

- İhmal, çocuğa bakmakla yükümlü kimsenin çocuğun gelişimi için gerekli ihtiyaçları karşılamaması veya bu ihtiyaçları dikkate almamasıdır.
- Bu ihtiyaçlar sağlık, eğitim, duygusal gelişim, beslenme, barınma, güvenli yaşam vb.

İhmal Çeşitler

- Fiziksel ihmal
- Eğitimsel ihmal
- Duygusal ihmal

Fiziksel İhmal

- Çocuğun temel tıbbi ihtiyaçlarının karşılanmaması
- Çocuğa düzenli ve besleyici öğünlerin verilmemesi
- Çocuğa temiz ve yeterli giysinin sağlanmaması
- Çocuğun uzun süre yalnız bırakılması
- Çocuğun gece geç saatlere kadar nerede olduğunun bilinmemesi ve umursanmaması

Eğitimsel İhmal

- Çocuğun zorunlu eğitim çağına gelmesine rağmen okula gönderilmemesi

Duygusal İhmal

- Çocuğa yetersiz ilgi ve şefkat göstermek
- Çocuğun aile içinde şiddet ve kötü muameleye şahit olmasına izin vermek
- Çocuğun madde kullanmasına izin vermek
- Çocuğun suç işleme, saldırganlık gibi davranışlarına destek olmak ya da bu davranışları görmezden gelmek

Bir Çocuğun İhmal Edildiğini Nasıl Anlarız?

- Okul devamsızlığı çok fazlaysa
- Sürekli pis giyiniyor ve kötü kokuyorsa
- Vücudu aşırı derecede zayıf düşmüşse
- Yemek veya para için dilencilik yapıyor veya çalışıyorsa
- Tıbbi destekten mahrumsa
- Madde kullanımı, kendine zarar verme gibi alışkanlıkları varsa

çocuğun ihmale maruz kaldığını düşünebiliriz.

Çocuk İhmalinde Risk Faktörleri

- Cehalet, bilgi eksikliği
- Yetersiz sosyo-ekonomik koşullar
- Aile içi şiddetin varlığı
- Ebeveynlerin geçmişte gördükleri kötü muamele
- Ebeveynlerin madde bağımlılığı
- Çocuğun tek bir ebeveyn ile yaşaması
- Yetersiz sosyal destek

İhmalin Çocuk Üzerindeki Etkileri Nelerdir?

- Gelişim geriliği
- Ölüme kadar varabilen sağlık problemleri
- Davranış problemleri
- İletişim problemleri
- Yalnızlık ve korunmasızlık hissi
- Eşya ve madde bağımlılığı
- Suça yönelme riski

Çocuk İstismarı

Çocuğun;

- Sağlığını, Fiziksel ve Psiko-sosyal gelişimini olumsuz etkileyen bir yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek veya bilmeyerek gerçekleştirilen her türlü harekete maruz kalmasıdır.

İstismar Çeşitleri

- Fiziksel istismar
- Duygusal istismar
- Ekonomik istismar
- Cinsel istismar

Fiziksel İstismar

- Çocuğun kaza dışı sebeple bir yetişkin tarafından yaralanması ve örselenmesidir.

Fiziksel İstismar

- Bir tokattan başlayarak çeşitli aletlerin kullanılmasına kadar devam edebilir.
- En yaygın rastlanılan ve belirlenmesi en kolay olan istismar tipidir.
- Çocuğa uygulanan her türlü şiddet bir istismardır.

Duygusal İstismar

- Çocuğun gereksinim duyduğu ilgi, sevgi ve bakımdan yoksun bırakılarak psikolojik hasara uğratılmasıdır.
- Tanımlanması en zor ancak en sık gerçekleşen istismar türüdür.

Duygusal İstismar Türleri

- Aşağılama, yalnız bırakma, ayırma,
- Korkutma, yıldırma, tehdit etme, suça yöneltme,
- Önemsizleme, küçük düşürme, alaylı konuşma,
- Lakap takma, aşırı baskı ve otorite kurma,

Duygusal İstismar Türleri

- Duygusal bakımdan gereksinimlerin karşılanmaması,
- Sık eleştirme, yaşının üstünde sorumluluklar bekleme,
- Kardeşler arasında ayırım yapma, değer vermeme,

duygusal istismara birer örnektir...

Ekonomik İstismar

- Çocuğun, yaşı ve gücü ile orantılı olmayan işlerde ucuz emek olarak çalıştırılmasıdır.

Cinsel İstismar

Bir kişinin çocuğa yönelik cinsel haz duyma amacıyla;

- Cinsel organlarına dokunması ve/veya dokundurtması,
- İrzına geçmesi,

Cinsel İstismar

- Teşhircilik yapması,
- Cinsel uyarı ve doyum için kullanılması,
- Fuhuşa zorlanması,
- Pornografi gibi türlü suçlarda cinsel obje olarak kullanılması,
- Çocuğun yanında Pornografik görüntüler izlenmesi ve izletilmesi.

Birer Cinsel İstismar örneğidir.

Çocukla İlgili Risk Etmenleri

- Yaşının küçük olması,
- Bazı ruhsal ve fiziksel gelişimsel bozuklukları,
- Süreğen tıbbi hastalığının olması,
- Fiziksel yetersizliğinin bulunması,

Aile İle İlgili Risk Etmenleri

- Anne babanın çocukluk döneminde istismara maruz kalması,
- Ailede alkol ya da madde bağımlısının olması,
- Annenin olmaması veya pasif olması,
- Babanın olmaması veya pasif olması,
- Ebeveyn olmayışı (ölmesi),
- Ebeveynlerin üvey olma durumu,

Aile İle İlgili Risk Etmenleri

- Tek odalı evde kalınması,
- Aile içi çatışma,
- Ana babalık görevini yerine getirmeme,
- Ebeveyn çocuk ilişkisinde bozukluk,
- Ailenin gelen gideninin çok olması,
- Maddi sıkıntı.

Cinsel İstismarın Çocuklarda Bıraktığı Fiziksel Etkiler

- Baş ve karın ağrısı, kusma, iştahsızlık,
- Açıklaması olmayan ağz, dudak ve genital bölgelerde ağrı, şişme, kızarma, kanama vb. rahatsızlıklar,
- Giyim alışkanlıklarında değişiklikler,
- Dış görünümünde ani değişiklikler,
- Oturmakta zorlanma ve tuvalet alışkanlıklarında ani değişiklikler

Cinsel İstismarın Çocuklarda Bıraktığı Psikolojik Etkiler

- Tekrarlayıcı, rahatsız edici düşünceler,
- Uykuya dalma güçlüğü,
- Olayla ilgili kabuslar,
- Öfke patlamaları ve saldırganlık,
- Konsantrasyon güçlüğü,
- Suçluluk ve utanç duyma,
- İçer kapanma, depresif belirtiler,

Cinsel İstismarın Çocuklarda Bıraktığı Psikolojik Etkiler

- Olayı anımsatan nesnelere karşı yoğun psikolojik sıkıntı,
- Korku reaksiyonu,
- %50'sinde Travma Sonrası Stres Bozukluğu,
- Depresyon,
- Düşük benlik saygısı,
- İntihar davranışları,
- Damgalanmışlık hissi,
- Alkol ve madde kullanımı eşlik edebilmektedir.

Cinsel İstismarın Çocuklarda Bıraktığı Davranışsal Etkiler

- Aşırı temizlenme durumu ya da tam tersi,
- Evden kaçmak,
- İnsanlardan ve bazı yerlerden korkmak ve kaçmak,
- Okul ve disiplin problemleri, suça yönelme,
- Madde bağımlılığı, kendine zarar, intihar girişimleri,
- Kişiler arası ilişki kurma ve sosyal ilişkileri sürdürme becerilerinde bozulmalar.

Çocuklar Yaşadıklarını Neden Anlatmak İstemezler?

- Kendilerine inanılmayacağından korkarlar,
- Başlarının belaya gireceğinden korkarlar,
- İstismarcının tehditlerinden korkarlar,
- İstismarcıyı korumak isteyebilirler,
- Nasıl anlatılacağını bilmeyebilirler,

Çocuklar Yaşadıklarını Neden Anlatmak İstemezler?

- Cinsel davranışların yanlış olduğunu bilmeyebilirler,
- Anne-baba ve diğer yakınlar tarafından suçlanmaktan ve ağır biçimde cezalandırılmaktan korkarlar,
- Arkadaşları tarafından dışlanabileceklerinden korkarlar.

Peki Ne Oldu da Söylerler?

- İstismarın derecesi, sıklığı artar ve çocuğu korkutursa,
- Cinsel istismardan korunmayla ilgili bilgi alırsa,
- Kendisine yapılanın doğru olmadığını fark ederse,
- Söylenmesi gerektiğini öğrenirse,
- Yakın bulduğu biri ile sırrını paylaşırsa,

Peki Ne Oldu da Söylerler?

- Kardeşlerini korumak isterse (kendisinin ilk istismara uğradığı yaşa geldiklerinde),
- Ergenliğe gelmişse, hamilelikten korkarsa ya da cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgisi edinirse,
- İstismarcının baskısından kurtulmak isterse,
- Çocuk güvenebileceği ve kendisi ile yakından ilgilenen bir yetişkinle karşılaşarsa,
- Fiziksel bir yakınma (üriner enfeksiyon vb.) sonrası doktora giderse.

Çocuklarımızı Cinsel İstismardan Korumak İçin Nasıl Güçlendirebiliriz?

1. Cinsellik Konusunda Çocuklarınızı Bilgilendirin

- Çocuğun sağlıklı bir cinsel bilgiye ve aile içerisinde şartsız sevgiye ihtiyacı vardır.
- Cinsel konuları paylaşmaktan çocuklarınızın sorularını cevaplamaktan çekinmeyin.
- Gelişim dönemlerine uygun bilgiler verin.

2-Güvenliklerini Sağlamayı Öğretin

- Çocuklara güvende olma hakları olduğunu ve kimsenin bunu ellerinden alamayacağını söyleyin.
- Çocuklarınıza, güvenliklerini korumak için gerekirse kendilerine zarar veren kişiden kaçmak, yüksek sesle bağırmak ve onu tekmelemek gibi bazı kural dışı davranışlarda bulunabileceklerini anlatın.

2-Güvenliklerini Sağlamayı Öğretin

Ebeveynler çocuklarına şu şekilde hitap edebilirler:

- İnşaatlarda, boş, terk edilmiş evlerde, bodrumlarda, ailenin bilgisi olmadan oynamamalısın.
- Ailenden izinsiz arkadaş ve komşu evlerine gitmemen gerekir.
- Çevrede kötü insanlar olabilir ve seni kandırmak için çeşitli hikayeler anlatabilirler ama buna inanmaman gerekir.
- “Annen kaza geçirdi; ben doktorum, seni yanına götüreceğim” vb...

3-Bedenlerini Korumayı Öğretin

- Çocuklarınıza bedenlerinin kendilerine ait olduğunu, özellikle iç çamaşırları ile kapatılan bölgelerin çok özel bölgeler olduğunu ve kimsenin bu bölgelere dokunma hakkının olmadığını öğretin.
- Dokunulmayı reddetmeyi ve sınırlar koymayı öğretin.

İyi Dokunma–Kötü Dokunma

- Canını acıtan dokunma kötü dokunmadır.
- Dokunulmasını istemediğin halde sana dokunulursa bu bir kötü dokunmadır.
- Dokunma seni korkutuyor ve sinirlendiriyorsa bu bir kötü dokunmadır.
- Dokunan kişi bunu hiç kimseye söylememeni istiyorsa ve seni tehdit ediyorsa bu bir kötü dokunmadır.

4- 'Hayır' Demeyi Öğretin

- Çocuklara herhangi birisi onları incitmeye kalkarsa hayır demeleri gerektiğini söyleyin.
- Çünkü bir çok çocuğa büyüklerin söylediklerine itaat etmeleri öğretilmiştir.

HAYIR!

5-Yardım İstemeyi Öğretin

- Biri onlara kötü, rahatsız edici bir şey yaparsa uzman bir kişiden ya da aile içinde güvendiklerinden yardım istemeyi öğretin.
- Onlara sizinle her türlü sorunu paylaşabileceği inancını yerleştirin.

- Çocukların söylediklerini kulak ardı etmeyin.
- Çocuğunuza inanın eğer yardım istiyorsa bunu geri çevirmeyin.
- Çocuklar bu konularda yalan söylemezler.

6-Her Zaman Sır Saklanmayacağını Öğretin

- Hiç kimsenin, özel yerlerine dokunmaya hakkı yoktur. Hiç kimsenin, kendi özel yerlerine dokundurtmaya da hakkı yoktur.
- Bu saklanacak bir sır değildir.
- Anlatmama sözü vermiş olsan bile böyle bir şey olursa anlatmalısın.
- Mutlaka söylemelisin.
- Sır saklaman gerektiği doğrudur.
- **Ama bu saklanmaması gereken kötü bir sırdır.**

Bu bilgileri çocuğa verirken çok dikkatli olmamız gerekmektedir

- Panik havasında sıkça yapılan hatırlatmalarla verilen bilgiler çocukları insanlardan korkan, her Őeye Őüpheyle bakan saplantılı kiŐilikler haline getirebilmektedir.

GÖRMEZDEN GELMEYİN SUÇA ORTAK OLMAYIN

- Her vatandaş çocuğa karşı işlenmekte olan istismar suçunu bildirmekle yükümlüdür.

T.C.K. MADDE 278-279

- **Suçu bildirmeme**
- Madde 278-(1) İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- **Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi**
- Madde 279-(1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Unutmayalım ki..

- İstismar olayında çocuklar **masumdurlar**.
- İstismar olayından dolayı **asla suçlanamazlar**.
- Çocukları asla suçlamayınız; çünkü onlar hem kanun önünde hem toplum nezdinde hem anne babanın gözünde **ÇOCUKTURLAR**.
- Yaşanan olayların sonuçlarını tam olarak kavrayacak kapasitede değildirler.

çünkü onlar çocukturlar.